

ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНА «БАНКРУТСТВО»

студентка гр. Ф-73 Аверкіна Ю. О.

Однією із постійних проблем будь-якої економічної системи є наявність підприємств, функціонування яких супроводжується надмірними боргами, в результаті чого виникає нездатність боржника задовольнити вимоги кредиторів щодо оплати товарів, робіт, послуг, а також забезпечити обов'язкові платежі в бюджет і позабюджетні фонди. Поняття банкрутства органічно притаманне сучасним ринковим відносинам. Сьогодні проблема банкрутства в Україні актуальна як ніколи у зв'язку з загостренням фінансової кризи, яка спостерігається в нашій країні на протязі останніх років та ускладнюється негативним зовнішнім впливом кризових явищ з боку світової економіки.

Таким чином, виникає потреба детального вивчення та аналізу сутності такого явища, як банкрутство, оскільки більшість питань стосовно нього з теоретичної точки зору в сучасній вітчизняній літературі недостатньо обґрунтовані та опрацьовані. Це викликає необхідність дослідження змісту даної категорії передусім на понятійному рівні.

Перш за все необхідно розглянути законодавчі аспекти визначення даного поняття. Так, згідно із Законом України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», банкрутство – це визнана господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність та задовольнити визнані судом вимоги кредиторів не інакше як через застосування ліквідаційної процедури. Таким чином, виходячи з законодавчо закріпленого визначення даного поняття, можна зробити висновок, що в Україні в якості змісту поняття банкрутства законодавці бачать в першу чергу застосування ліквідаційної процедури.

Аналіз літературних джерел з проблематики антикризового управління дозволив визначити наступне. Так, на думку О.О. Терещенка, банкрутство – це пов'язана з недостатністю активів у ліквідній формі неспроможність юридичної особи задовольнити в установленій для цього строк заявлені до неї з боку кредиторів вимоги і виконати зобов'язання перед бюджетом.

Схожу думку також має Є.М. Андрушак : банкрутство – це визнане судовими органами незадовільне господарське становище фізичної чи юридичної особи, ознакою якого є припинення розрахунків за зобов'язаннями через нестачу активів у ліквідній формі. Даний підхід теж цілком має право на існування, оскільки дає чіткий критерій щодо визнання суб'єкта банкрутом – його неплатоспроможність.

І.А. Бланк розглядає банкрутство як встановлену в судовому порядку фінансову неспроможність підприємства, тобто нездатність підприємства задовольнити в установлені строки пред'явлені до нього з боку кредиторів вимоги, та виконати зобов'язання перед бюджетом.

Схожу позицію займає А.Д. Шеремет, який під банкрутством підприємства розуміє неспроможність підприємства фінансувати поточну операційну діяльність і погасити термінові зобов'язання.

На думку Л.С. Ситник, банкрутство – це зафіксована юридично точка в життєвому циклі підприємства, що означає неможливість ведення фінансово-господарської діяльності з невід'ємним прибутком як самостійним господарюючим суб'єктом .

Своє трактування поняття «банкрутство» також запропонував О.Л. Пластун, який стверджує, що банкрутство підприємства – це підсумковий результат глибокої фінансової кризи, що унеможливорює нормальну діяльність підприємства та робить його неплатоспроможним

Слід відмітити, що Н.А. Голощанов трактує банкрутство підприємства як неспроможність боржника платити за своїми зобов'язаннями, повернути борги в зв'язку із відсутністю у нього грошових коштів для сплати. В цьому визначенні, на думку деяких авторів, незрозумілий вислів «відсутність грошових коштів». Якщо дослідник має на увазі відсутність грошових коштів, то це може бути тимчасовим явищем, яке не обов'язково призводить до банкрутства.

Відзначимо, що ключовим моментом у визначенні сутності банкрутства на думку більшості авторів є термін «неспроможність», тобто банкрутство розглядається авторами як неможливість виконання зобов'язань підприємством. Також слід відзначити, що банкрутство повинно бути визнаним юридично – це також підкреслюється деякими з дослідників.

Існуючі відмінності в трактуваннях даного поняття в основному можна пояснити тим, що науковці розглядають по суті один процес (банкрутство), але різні його стадії. Частина з них більшу увагу привертають до першопричин (результат дії ринкових механізмів), інші – на результативні ознаки .

Дещо осторонь стоїть трактування банкрутства як методу нечесної конкурентної боротьби. Дане визначення відрізняється від переважної більшості трактувань, оскільки не конкретизує економічний зміст банкрутства, а розглядає його лише як інструмент перерозподілу власності.

Таким чином, можемо конкретизувати зміст категорії "банкрутство" як визнану судом неспроможність господарюючого суб'єкта виконувати свої зобов'язання та продовжувати підприємницьку діяльність внаслідок її економічної неефективності, що є негативним наслідком кризи, призводить до порушення фінансових відносин і ставить під загрозу подальше існування підприємства.

Науковий керівник: д.е.н., проф. Басанцов І. В.